

ЩОДО ПОРУШЕННЯ РІВНОСТІ СТОРІН СУДОВОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ПРОЦЕДУРИ БРОНЮВАННЯ ПІД ЧАС МОБІЛІЗАЦІЇ

Боровик Людмила Андріївна

*кандидат педагогічних наук, доцент,
член-кореспондент Міжнародної кадрової академії,
доцент кафедри кримінально-правових
та адміністративно-правових дисциплін,
Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янука
м. Рівне, Україна*

З початком повномасштабного вторгнення російських військ в Україну, система юстиції відчула низку проблем, на які раніше ніхто не звертав увагу. Масовані атаки на міста призвели до руйнування судів, приміщень органів прокуратури, низка кримінальних проваджень згоріла або була втрачена. Поряд з тим держава розробила відповідні механізми з метою бронювання посад суддів та прокурорів, щоб вони і надалі змогли виконувати свої безпосередні функції і механізм правосуддя не зупинявся.

Попри це, держава забула про сторону захисту – адвокатів при наданні «індульгенції» для працівників ТЦК.

17 грудня Національна асоціація адвокатів України за ініціативою Комітету захисту прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності організувала і провела Всеукраїнську нараду щодо вдосконалення механізмів професійних прав та гарантій адвокатської діяльності. Одним із нагальних питань залишалась проблема бронювання адвокатів, адже саме адвокати забезпечують реалізацію конституційного права на захист [1].

На нараді навели численні приклади того, коли адвокатів посеред складних кримінальних процесів відправляють служити до ЗСУ. Непоодинокими є випадки коли мобілізують всіх адвокатів під час складних обшуків або у резонансних кримінальних провадженнях.

На сьогодні адвокат – це єдина сторона судового процесу, яка не є заброньована. «Сторона обвинувачення заброньована, суди заброньовані, а адвокати – на жаль ні. Це суперечить виконанню виконання статті 6 Конвенції про захист прав людини та

основоположних свобод, це про доступ до правосуддя, це про захист конституційних прав громадян на суді і багато іншого.

Народний депутат С. Алексєєв зауважив, що на рівні підзаконного акту це вирішити неможливо, тому що в статті 20 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» є вичерпний перелік осіб, які підлягають бронюванню від мобілізації. І адвокати у цьому переліку не згадуються. Тому єдиним способом забронювати адвокатів народний обранець називає внесення змін до цієї статті [1].

Мобілізація адвокатів має руйнівні наслідки для системи професійної правничої допомоги, адже відбувається порушення законних прав та інтересів сотень тисяч громадян та юридичних осіб, яким адвокати-чоловіки надають професійну правничу допомогу [2].

На це звернули увагу народні депутати, які підготували та внесли до Верховної Ради проект Закону №12348 від 19.12.2024 «Про внесення змін до статті 23 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» щодо надання відстрочки від призову на військову службу під час мобілізації адвокатам» [2].

Документом пропонується внести адвокатів до переліку осіб, які мають право на отримання відстрочки від призову на військову службу під час мобілізації.

Після обговорення з адвокатською спільнотою автори ініціативи дійшли висновку, що для більш точного визначення осіб, які мають право на відстрочку від мобілізації, слід керуватися певними критеріями, а саме:

- 1) безперервний стаж здійснення адвокатської діяльності 10 і більше років,
- 2) відсутність заборгованості зі сплати внесків на забезпечення реалізації адвокатського самоврядування,
- 3) відсутність відомостей про притягнення до дисциплінарної відповідальності за вчинення ними дисциплінарних проступків,
- 4) право на заняття адвокатською діяльністю не припинено та не зупинено відповідно до відомостей в Єдиному реєстрі адвокатів України (має бути документально підтверджено довідкою Ради адвокатів, в якій обліковується адвокат) [2].

Маємо переконання, що законодавець прийме правильне виважене рішення і забезпечить належним чином рівність усіх учасників судового процесу.

Література

1. Адвокати – єдина сторона судового процесу, яка не заброньована. Електронний ресурс. Точка доступу: <https://unba.org.ua/news/9832->

advokati-edina-storona-sudovogo-procesu-yaka-ne-zabron-ovana-nardep.html (дата звернення 01.09.2025)/

2. У ВР пропонують надати адвокатам відстрочку від призову (критерії). Електронний ресурс. Точка доступу: <https://unba.org.ua/news/9839-u-vr-proponuyut-nadati-advokatam-vidstrochku-vid-prizovu-kriterii.html> (дата звернення 01.09.2025).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-533-7-3>

ВТІЛЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПРАВОВИХ СТАНДАРТІВ ЗАТРИМАННЯ ПІДОЗРЮВАНОВОГО: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

Волобуєв Анатолій Федотович

доктор юридичних наук, професор,

професор кафедри кримінально-правових дисциплін,

Навчально-науковий інститут права та інноваційної освіти

Дніпровського державного університету внутрішніх справ

м. Дніпро, Україна

У період воєнного стану продовжується реформування інститутів кримінального процесуального законодавства у світлі європейських стандартів. Зокрема, цей процес стосується удосконалення норм щодо затримання підозрюваного і забезпечення дотримання прав затриманих осіб на основі положень, викладених в Європейській конвенції з прав людини (далі Конвенція) і якими керується Європейський суд з прав людини (далі ЄСПЛ). В ст. 5 Конвенції проголошено, що ніхто не може бути позбавлений свободи, окрім випадків: законного арешту (затримання особи) здійсненого з метою допровадження затриманої особи до судового органу і при існуванні обґрунтованої підозри у правопорушенні; необхідності запобігти вчиненню особою правопорушення або її втечу після його скоєння (пункт с, частина 1) [1]. Проблемність правозастосування інституту затримання зумовлена необхідністю збалансування публічного інтересу і прав особи, щодо якої є підстави для її затримання з метою забезпечення виконання нею своїх процесуальних обов'язків у кримінальному провадженні. Досягнення справедливого балансу між захистом публічного інтересу, прав потерпілого і конституційним правом особи, яка піддається тимчасовому обмеженню волі при затриманні, є необхідною умовою дотримання належної процесуальної форми. Перш за все, потрібно